

Súd: Krajský súd Prešov
Spisová značka: 2Co/37/2022
Identifikačné číslo súdneho spisu: 8113207598
Dátum vydania rozhodnutia: 21. 06. 2023
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Mariana Muránska
ECLI: ECLI:SK:KSPO:2023:8113207598.5

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Mariany Muránskej a členov senátu JUDr. Martina Barana a JUDr. Evy Šofrankovej, v právnej veci žalobcov: T. S., nar. XX.XX.XXXX, bytom M., R. XX, zastúpenej advokátom Mgr. Marcelom Kandrikom, so sídlom Prešov, Grešova 7, proti žalovanej: BNP PARIBAS PERSONAL FINANCE SA, pobočka zahraničnej banky, so sídlom v Bratislave, Karadžičova 2, IČO: 47 258 713, zastúpenej SOUKENÍK - ŠTRPKA, s. r. o., so sídlom v Bratislave, Šoltésovej 14, IČO: 36 862 711, o zaplatenie 3.648 eur s prísl., o odvolaní žalobkyne a žalovaného proti rozsudku Okresného súdu Prešov zo dňa 17.09.2014 č. k. 11C/127/2013-177 a o odvolaní žalobkyne proti uzneseniu Okresného súdu Prešov zo dňa 20.05.2014 č. k. 11C/127/2013-127 jednohlasne takto

rozhodol:

Potvrďuje rozsudok.

Mení uznesenie súdu prvej inštancie č.k. 11C/127/2013-127 zo dňa 20.05.2014 tak, že žalobkyni priznáva oslobodenie od súdneho poplatku.

Náhradu trov odvolacieho konania stranám sporu nepriznáva.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) rozhodol, cit.:

„Žalovaný je p o v i n ý zaplatiť žalobkyni 1.668 Eur s úrokmi z omeškania vo výške 8,75% ročne od 22.5.2014 do zaplatenia v lehote 3 dní od právoplatnosti rozsudku.

Žalobu v prevyšujúcej časti z a m i e t a.

Účastníci n e m a j ú nárok na náhradu trov konania“

2. Vo svojom odôvodnení uviedol, že súd prvej inštancie napadnutým rozsudkom zaviazal žalovaného zaplatiť žalobkyni 1.668 eur s 8,75 % úrokom z omeškania ročne od 22.5.2014 do zaplatenia do 3 dní od jeho právoplatnosti. Žalobu v prevyšujúcej časti zamietol. Zároveň rozhodol, že účastníci nemajú nárok na náhradu trov konania. Vychádzal z odôvodnenia návrhu, ktorým žalobkyňa sa domáhala vydania bezdôvodného obohatenia podľa § 451 ods. 1, 2 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“) vo výške 3.648 eur ako plnenia dlhu proti žalovanému vo vzťahu k nej na základe neplatnej zmluvy o spotrebiteľskom úvere, ktorá bola uzavretá dňa 31.03.2010 medzi žalovaným ako veriteľom a jej vtedajším manželom, v ktorej je ako spoludlžníčka uvedená, hoci zmluvu nikdy neuzavrela. V žalobe uviedla, že sumu 3.648 eur uhradila žalovanému v mylnom presvedčení, že ide o spoločný dlh jej manžela. Ďalej vychádzal zo

zistenia, že dňa 25.05.2010 bola uzavretá Zmluva o spotrebiteľskom úvere, v ktorej ako spoludlžníci sú uvedení Q. S. a žalobkyňa. Zmluva bola uzavretá na diaľku, na nej sú podpisy oboch dlžníkov a jej predmetom bolo poskytnutie úveru vo výške 9.000 eur. Mal za nesporné, že predmetnú úverovú zmluvu žalobkyňa nepodpísala, čo potvrdil ako svedok jej bývalý manžel Q. S., ktorý jej podpis sám falšoval, čo je zároveň zrejme aj z laického posúdenia, a to z pravých podpisov žalobkyne nachádzajúcich sa v súdnych spisoch. Vecná legitímácia (či už aktívna, alebo pasívna) je stav, ktorý vyplýva z hmotného práva. V danom prípade teda považoval súd za potrebné ustáliť, či ide o zodpovednostný vzťah podľa § 451 ods. 2, alebo podľa § 454 OZ. Podľa jeho názoru skutková podstata § 454 OZ je špeciálna k § 451 ods. 2, pretože stále pri nej ide v podstate aj o plnenie bez právneho dôvodu. Preto má prednosť táto špeciálna právna úprava, pokiaľ sú splnené podmienky pre jej použitie. Pre aplikáciu § 454 OZ musia byť splnené dve zákonné podmienky, a to, že musí ísť o plnenie, ktoré bolo právnou povinnosťou iného, a zároveň to, že ten, kto plnil, nemal právnou povinnosť na toto plnenie. Oba tieto predpoklady boli naplnené, preto pasívne legitímovaný na vrátenie bezdôvodného obohatenia, pokiaľ ide o plnenie žalobkyne, je bývalý jej manžel, a nie žalovaný. Solidárna zodpovednosť žalovaného by bola len v prípade, ak by sa žalobkyňa domnievala, že plní spoločný dlh, čo však súd za preukázané nemal, a napokon vyvrátila to aj samotná žalobkyňa svojou výpoveďou na pojednávaní, ktorú súd vyhodnotil v predchádzajúcej časti tohto rozsudku. V konaní bolo preukázané, že sumu 1.668 eur uhradili jej rodičia. Do uzavretia zmluvy o postúpení pohľadávok vo vzťahu k tejto sume žalobkyňi chýbala aktívna legitímácia v tomto spore, avšak to napravila uzavretím už spomínanej zmluvy o postúpení tejto pohľadávky. Žalobkyňa súdu počas konania predložila písomnú zmluvu o postúpení pohľadávky zo dňa 20.05.2014, uzavretú medzi jej rodičmi R. a D. T. ako postupcami a ňou ako postupníkom. V čl. 1 tejto zmluvy, postupcovia vyhlásili, že majú voči žalovanému pohľadávku titulom bezdôvodného obohatenia podľa § 451 a nasl. OZ vo výške 1.668,- eur a že túto spolu s jej príslušenstvom postupujú bezodplatne žalobkyňi. Ohľadom tejto postúpenej pohľadávky sa javí právne posúdenie podľa § 451 ods. 2 Obč. zákonníka ako plnenie bez právneho dôvodu, keďže rodičia žalobkyne sa domnievali, že plnia dlh ich dcéry, ktorá však túto právnou povinnosť nemala. Teda súd prvého stupňa považoval za dôvodné vyhovieť len v tejto časti žaloby t.j. istiny 1.668 eur s prísl. a v prevyšujúcej časti žalobu zamietol.

3. Priznal aj požadovaný 8,75 %-ný úrok z omeškania ročne od 22.05.2014 do zaplatenia z priznanej istiny v zmysle ust. § 517 ods. 1, 3 OZ. Pohľadávka pôvodne patriaca rodičom žalobkyne sa stala splatnou až nasledujúci deň po tom, ako bol vyzvaný žalovaný na jej úhradu, t.j. na pojednávaní 21.05.2014, kedy jeho právnomu zástupcovi bolo doručené vyjadrenie žalobkyne s informáciou o postúpení pohľadávky.

4. Žalobkyňa vo svojej argumentácii poukazovala aj na rozsudok Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 33Odo/1191/2006 a 33Odo/1052/2005 zo dňa 25.11.2004. S názorom vyplývajúcim z týchto rozsudkov sa však súd prvej inštancie nestotožnil a názorom, že pri bezdôvodnom obohatení podľa § 454 Obč. zákonníka je potrebné preukázať, že medzi subjektmi, medzi ktorými došlo k plneniu, bolo zrejme, že sa plní za iného. Prakticky by takýto názor viedol k absurdným záverom a ako najvypuklejší možno simulovať situáciu, ak tretia osoba splní dlh veriteľovi v mene jeho dlžníka, preukáže, že tento dlh za dlžníka uhradila zo svojich prostriedkov a bez nejakého právneho vzťahu s dlžníkom. Veriteľ pritom nemohol mať vedomosť o tom, že mu neplnil jeho dlžník a napriek tomu záväzok titulom vydania bezdôvodného obohatenia by nevznikol dlžníkovi, za ktorého táto osoba plnila dlh veriteľovi, ale veriteľovi. Takýto záver je v rozpore s ideou spravodlivosti, a navyše, ani nevyplýva zo znenia zákona - § 454 Obč. zákonníka. V súvislosti s týmto ustanovením postačuje vedomosť osoby, ktorá plní, o tom, že plní dlh za iného.

5. Súd prvej inštancie zamýšľal aj nad posúdením, či vôbec nastala splatnosť pohľadávky, ktorá bola postúpená rodičmi na žalobkyňu, keďže nebolo preukázané, že by rodičia vyzvali žalovaného na jej úhradu (§ 563 Obč. zákonníka) a doručenie žaloby žalovanému je v tejto časti irelevantné, keďže žalobkyňa v tom čase ešte nebola vlastníčkou danej pohľadávky. Napokon však usúdil, že by išlo o prílišný formalizmus pri vyslovení záveru o predčasnosti žaloby v tejto časti a že je postačujúce, že ak právny zástupca žalovaného so všeobecnou plnou mocou bol aj na pojednávaní informovaný o postúpení pohľadávky, oboznámený so zmluvou a žalobkyňa sa ďalej domáhala úhrady spornej pohľadávky, aj keď na základe iných skutkových okolností, ktoré uviedla v žalobe, čo taktiež môže vyvolať pochybnosti o totožnosti skutku.

6. O trovách konania súd rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. tak, že keďže žalobkyňa mala úspech v rozsahu 45,72 % a žalovaný v rozsahu 54,28 %, podľa ustálenej praxe (rozdiel je 8,54 %) sa náhrada trov nepriznáva.

7. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v jeho zamietajúcej časti a vo výroku o trovách konania podala žalobkyňa odvolanie, ktorým žiadala v tejto časti o jeho zmenu tak, aby jej bola priznaná aj suma 1.980 eur s 8,75 % úrokom z omeškania z tejto sumy od 16.4.2013 do zaplatenia, alternatívne v tejto časti zrušiť rozsudok a vec mu vrátiť na ďalšie konanie. Predovšetkým tvrdila, že súd po vykonanom dokazovaní dospel v napadnutej časti rozsudku k nesprávnemu záveru, pretože je nesporné, že predmetnú úverovú zmluvu nepodpísala, čo potvrdil aj svedok Q. S. (jej bývalý manžel), ak tvrdil, že jej podpis na zmluve sfalšoval. V tejto súvislosti citovala svoju výpoveď v zápisnici z pojednávania zo dňa 4.4.2014. Z jej výpovede vyplýva, že aj v spojení s odpoveďou na otázku svojho právneho zástupcu o tom, že na zmluve boli uvedení obaja a preto bol ich dlh asi spoločný, že pomôcť svojmu manželovi nebol rozhodne jediný a ani najpodstatnejší dôvod, pre ktorý sa rozhodla platiť. Preto tvrdí, že je povinná žalovanému plniť zaväzujúcou časťou rozsudku predovšetkým preto, lebo to od nej titulom zmluvy žalobca šikanóznym spôsobom požadoval. Preto ako právny laik plnila mu výlučne pod jeho tlakom žalovaného. Je len ťažké, ak nie absurdné si predstaviť, či považovať za logické, že by rozvode manželstva dobrovoľne pri svojej sociálnej-ekonomickej situácii (deklarovanej v žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov, ktorá sa nachádza v spise), plnila žalovanému čo i len jedno euro, ak by ju výslovne o plnenie nežiadal. Naviac, ak by ju žiadal o plnenie spôsobom, ktorý obsahoval vyhrážky o budúcej existencii, či zrážkach zo mzdy, keďže plnenia opieral o existenciu zmluvného záväzku titulom zmluvy o úvere. Uvedené tvrdenie aj správanie žalovaného v súčasnosti, ktorý ju aj dnes považuje naďalej za solidárneho dlžníka. Žalovaný totiž požadoval, aby aj manželka bola uvedená ako spoludlžníka zmluvy a preto sa rozhodol pre tento postup. Toto uviedol jej manžel na pojednávaní v tej súvislosti, že úverovú zmluvu podpísal aj za manželku, pričom ona osobne o ničom nevedela. Zopakovala, že dôvodom, prečo žalovanému platila, bola tá skutočnosť, že ju otravovali v tej súvislosti, že v zmluve bola uvedená ako spoludlžníčka. Svedok (jej bývalý manžel) jasne a zreteľne na pojednávaní uviedol, že dôvodom, prečo platila, bola tá skutočnosť, že ju otravovali zo spoločnosti žalovaného, pretože na zmluve bola uvedená ako spoludlžníčka. Ďalej priznala, že by neplatila, ak by na zmluve nebolo uvedené jej meno. Svedkyňa D. T. (matka žalobkyne) na pojednávaní uviedla, že ona príslušnú zmluvu, na základe ktorej mal jej dcére vzniknúť dlh voči žalovanému, pôvodne nevidela, pričom však verila, že jej dcéra tento dlh má. Preto je pre žalobkyňu nepochopiteľné, prečo súd neposudzoval tieto výpovede komplexne, vo všetkých súvislostiach, ktoré z jednotlivých odpovedí vyplývajú, a nevychádzal pri hodnotení domnienky žalobkyne z okolností, ktoré boli v uvedenom čase zrejme a ktoré spočívali v nátlaku žalovaného na oboch zmluvne zaviazaných bývalých manželov o tom, že majú platiť a nič len platiť, inak prídu o svoje mzdy, resp. iný majetok, a to všetko na základe uzavretej zmluvy o úvere. Z jej výpovede, z výpovede jej manžela ako svedka, jej matky ako svedkyne vyplýva, že dôvodmi, pre ktoré sa rozhodla platiť žalovanému, bolo to, že plní aj svoj dlh, a neskôr požiadala o pomoc pri splácaní aj svojich rodičov. Dôvodom toho bolo to, že žalovaný jej bezprostredne hrozil zrážkami zo mzdy, pričom platby formou nátlakových telefonátov a SMS požadoval nielen od nej, ale aj od jej bývalého manžela, a to všetko titulom zmluvy o úvere. Napokon predpokladom vzťahu podľa ustanovenia § 454 OZ je to, že medzi tým, kto plnil a tým, komu sa plnilo, bolo zrejme, že sa plnenie deje za iného. Ak ten, kto plnil, konal v domnení, že plní svoj vlastný záväzok, vznikol medzi ním a medzi tým, komu bolo plnené, právny vzťah z plnenia bez právneho dôvodu a zároveň nárok na vrátenie tohto plnenia. Na vrátenie poskytnutého plnenia ako plnenia bez právneho dôvodu je nárok iba vtedy, ak ten, kto plnil, nemal vedomosť o tom, že nie je povinný plniť, alebo že ten, komu plní, nie je oprávnený plnenie prijať (R 1/1979). Zároveň opakovane namietala absolútnu neplatnosť zmluvy o úvere s poukazom na právnu vetu vyplývajúcu z uznesenia Najvyššieho súdu SR sp. zn. 3Cdo/73/2009, ktoré síce vychádza z odlišnej skutkovej situácie a týka sa zmluvy o budúcej kúpnej zmluve, predmetom ktorej má byť nehnuteľnosť. To však nič nemení na záveroch dovolacieho súdu, ktorý skúmal platnosť zmluvy ako takej a poukázal na okolnosti, ktoré sú pri uzatváraní zmlúv podstatné, a to úmysel účastníkov zmluvy, kto bol vzhľadom na znenie písomného vyhotovenia zmluvy účastníkom tejto zmluvy a kto v skutočnosti zmluvu uzavrel, pretože z hľadiska právnych následkov je potrebné rozlišovať, či zmluvu uzavreli obaja manželia, alebo len jeden z nich. Vo vzťahu k uvedenému Najvyšší súd SR ďalej vychádzal z ustanovenia § 44 ods. 3 Obč. zákonníka, keď uzavrel, že písomný návrh a písomné prijatie návrhu musí byť aj konajúcimi podpísané; iba vtedy predpísaný prejav má účinky. Rovnaký záver, ale vo vzťahu k záložnej zmluve, vyplýva aj z rozsudku Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 21Cdo/1723/2007 zo dňa 25.6.2008. Teda s námietkami o absolútnej neplatnosti zmluvy o úvere sa súd vôbec nevysporiadal, a to napriek tomu,

že to má zásadný význam pre kvalifikáciu hmotnoprávneho vzťahu medzi účastníkmi o to viac, že súd je povinný z úradnej povinnosti prihliadať na absolútnu neplatnosť právneho úkonu, a pokiaľ aj prejudiciálne rozhodne, že právny úkon je napriek sfaľšovaniu podpisu jedného z účastníkov zmluvy platný, mal by náležitým spôsobom vysvetliť, podľa akých ustanovení Občianskeho zákonníka túto zmluvu posúdil, resp. akými úvahami sa pri posudzovaní jej platnosti riadil. Súd sa v konkrétnom prípade iba obmedzil na konštatovanie, že išlo o výlučný dlh jej manžela. Práve prijatie záveru o tom, že možno kedykoľvek falšovať podpisy na zmluve bez účinkov na ich platnosť, podľa právneho poriadku SR je v rozpore s ideou spravodlivosti a princípom právnej istoty. Preto okresný súd pochybil, keď na základe vykonaných dôkazov dospel k nesprávnym skutkovým zisteniam a taktiež vec nesprávne právne posúdil v otázke kvalifikácie bezdôvodného obohatenia a následne aj trov konania.

8. Proti rozsudku súdu prvej inštancie v jeho zaväzujúcej časti a vo výroku o trovách konania, podal žalovaný odvolanie, ktorým žiadal napadnutý rozsudok v časti týkajúcej sa zaplata istiny vo výške 1.668 eur s príslušenstvom a v časti týkajúcej sa trov konania podľa § 220 ods. 1 O.s.p. zmeniť tak, že žaloba žalobkyne sa zamietá aj v tejto časti, a žalobkyňa je povinná nahradiť žalovanému trovy prvostupňového konania vo výške 2.964,76 eur. Súčasne žiadal priznať aj náhradu trov odvolacieho konania. Predovšetkým uviedol, že podľa dlhodobej ustálenej súdnej praxe a teórie občianskeho práva, na vrátenie poskytnutého plnenia ako plnenia bez právneho dôvodu je nárok iba vtedy, ak ten, kto plnil, nemal vedomosť o tom, že nie je povinný plniť, alebo že ten, komu plní, nie je oprávnený plnenie prijať. Inak by sa totiž súd musel zaoberať otázkou, či medzi účastníkmi nedošlo napr. ku skrytému darovaniu, ktoré by bolo právnym dôvodom plnenia a vylučovalo by nárok na jeho vrátenie z titulu neoprávneného majetkového prospechu. Keďže priznanú časť žalovanej istiny vo výške 1.668 eur neplnila žalobkyňa, ale jej rodičia, bolo potrebné pre vyriešenie otázky pasívnej vecnej legitímácie v tejto časti žaloby ustáliť, či rodičia žalobkyne plnili žalovanému bez právneho dôvodu, alebo nie. Vykonaným dokazovaním pred súdom prvého stupňa a s poukazom na vyššie uvedenú súdnu prax bolo preukázané, že medzi žalobkyňou a jej rodičmi došlo k uzavretiu darovacej zmluvy ohľadne sumy 1.668 eur. Keď k jej uzavretiu došlo preto, že žiaden z účastníkov darovacej zmluvy neprejavil úmysel, aby tieto peňažné prostriedky žalobkyňa svojim rodičom neskôr vrátila, čo v zmysle vyššie opísanej súdnej praxe sa považuje za poskytnutie daru a uzavretie darovacej zmluvy. Plnenia rodičov žalobkyne z takto uzavretej darovacej zmluvy bolo treba preto považovať vo vzťahu k jeho spoločnosti za plnenia žalobkyne, a nie za plnenia jej rodičov. Na tom nemení nič ani tá skutočnosť, že ich neposkytli priamo žalobkyňi, ale žalovanej spoločnosti. Sama žalobkyňa rodičov usmernila, že darované peniaze majú poslať na jeho účet, a to na úhradu dlhu jej bývalého manžela, t. j. žalobkyňa chcela s touto darovanou sumou naložiť tak, že chcela uhrádzať dlh jej bývalého manžela Q.a S.a, pričom spoločnosť žalovaného nemala dôvod tieto finančné čiastky neprijať, keď boli presne účelovo určené. Keďže rodičia žalobkyne nemali vo vzťahu k žalovanému žiaden právny nárok, t. j. pohľadávku, je zmluva o postúpení pohľadávky z 20.5.2014, ktorú žalobkyňa so svojimi rodičmi účelovo uzavrela v priebehu súdneho konania, neplatná. Neplatná je preto, lebo postupuje neexistujúcu pohľadávku a dokonca nemá ani náležitosti podľa § 37 ods. 1 Obč. zákonníka (je nezrozumiteľná a neurčitá). Preto na vydanie bezdôvodného obohatenia aj vo výške 1.668,- eur je pasívne legitimovaný výlučne bývalý manžel žalobkyne Q. S.. Jeho pasívna vecná legitímácia vyplýva tiež z § 454 Obč. zákonníka, pretože tým, že žalobkyňa plnila žalovanej spoločnosti za neho jeho dlh aj zo svojho peňažného daru od rodičov, tak bezdôvodne obohateným na jej úkor sa stal jej bývalý manžel, a nie žalovaný. Zároveň vzniesol aj námietku premlčania voči zaplata istiny vo výške istiny 1.668 eur (§ 107 ods. 1 Obč. zákonníka). Ak je plnenie bez právneho dôvodu poskytované postupne po čiastkových sumách, objektívna premlčacia doba začína plynúť pri každej z nich osobitne v okamihu, keď došlo k plneniu. Každá z čiastkových platieb plnených bez právneho dôvodu, má tak svoj samostatný právny osud, premlčuje sa samostatne a samostatne sa tiež posudzuje prípadné omeškanie s jej vydaním (napr. Ro NS ČR zo 14.12.2006, sp. zn.33Odo 52/2005). Pri všetkých siedmich peňažných plneniach rodičov žalobkyne v celkovej výške 1.668 eur došlo k ich premlčaniu z dôvodu márneho uplynutia subjektívnej lehoty. Rodičia žalobkyne nadobudli vedomosť o tom, že neplnia dlh žalobkyne, v niektorý deň v období od 8.11.2011 (t. j. vtedy poskytli posledné peňažné plnenie žalovanému) do 10.12.2011 (t. j. vtedy, ako svoje prvé peňažné plnenie im poskytla sama žalobkyňa, keďže jej rodičia po zistení, že nejde o jej dlh, odmietli už ďalej plniť). Subjektívna dvojročná premlčacia doba začala plynúť najneskôr dňom 10.12.2011 a uplynula dňa 10.12.2013. K uplatneniu na súde všetkých 7 peňažných plnení poskytnutých rodičmi žalobkyne však došlo až 20.5.2014, kedy došlo na základe zmluvy o postúpení pohľadávky k ich postúpeniu na žalobkyňu, čo je viac ako 5 mesiacov po uplynutí subjektívnej premlčacej lehoty. Pri prvých dvoch peňažných plneniach rodičov žalobkyne v celkovej výške 312 eur, t. j. 28.3.2011 vo výške 1.165 eur a 6.4.2011 vo výške 147 eur, došlo dokonca k ich premlčaniu aj z

dôvodu márneho uplynutia objektívnej premlčacej doby. Zároveň v závere odvolania uviedol, že pokiaľ by súd prvého stupňa jeho odvolaniu vyhovel, žiadal priznať náhradu trov prvostupňového konania vo výške 2.964,76 eur, ktoré vyčíslil podaním z 3.11.2004 a ktoré je súčasťou spisu.

9. Žalovaný vo vyjadrení k odvolaniu žalobkyne zo dňa 18.11.2014 žiadal zmeniť rozsudok tak, že žaloba žalobkyne sa zamieta a žalobkyňa je povinná mu nahradiť trovy prvostupňového konania vo výške 2.964,76 eur a trovy odvolacieho konania z titulu zaplateného súdneho poplatku a trov právneho zastúpenia vo výške 334,01 eur.

10. Žalobkyňa vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného zo dňa 11.12.2014 okrem iného, k otázke premlčania jej nároku uviedla, že argument žalovaného, že k uplatneniu na súde u všetkých 7 peňažných plnení poskytnutých rodičmi žalobkyne došlo až dňa 20.5.2014, kedy došlo k ich postúpeniu na žalobkyňu, čo bolo až po uplynutí subjektívnej premlčacej doby, nie je správny. V tejto súvislosti uviedla, že v prípade, že dôjde k zmene osoby dlžníka alebo veriteľa (napr. smrťou), nemá táto skutočnosť vplyv na plynutie premlčacej doby, ktorá začala plynúť medzi pôvodným veriteľom a pôvodným dlžníkom. Nový dlžník alebo veriteľ sa môžu premlčania dlhu dovoľávať za rovnakých podmienok a v rovnakom rozsahu, ako ich právni predchodcovia. Znamená to, že zmena v osobe dlžníka a veriteľa nemá vplyv na plynutie premlčacej doby. Právny nástupca subjektu určitého práva alebo povinnosti preberá toto právo alebo povinnosť v stave, v akom sa tieto nachádzali v okamihu zmeny subjektov, a je pritom nerozhodné, z akého dôvodu k tejto zmene subjektov došlo. V danom prípade bola už táto pohľadávka uplatnená na súde žalobou doručenou súdu dňa 15.3.2013. Pre spočívanie premlčacej doby v súlade s § 112 Obč. zákonníka je irelevantné, že žalobu podal účastník, ktorému v okamihu podania žaloby nesvedčila aktívna vecná legitímácia. Z toho, že veriteľ v dobe začatia zodpovedajúceho konania o úhrade pohľadávok nebol aktívne legitimovaný k vymáhaniu pohľadávky voči dlžníkovi (že sa majiteľom pohľadávky stal neskôr), záver, že podaním príslušnej žaloby (iného návrhu na začatie konania) sa nezastavuje plynutie premlčacej doby - nevyplýva - uznesenie Najvyššieho súdu ČR sp. zn. 29Cdo 4101/2008 zo dňa 29.4.2010.

11. Odvolací súd preskúmal napadnutý rozsudok v zmysle zásad vyjadrených v § 379 a nasl. zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), spolu s konaním, ktoré jeho vydaniu predchádzalo, vec prejednal bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP) a dospel k záveru, že rozhodnutie súdu prvej inštancie je vecne správne.

12. Podľa § 470 ods. 1 CSP, ak nie je ustanovené inak, platí tento zákon aj na konania začaté pred dňom nadobudnutia jeho účinnosti.

13. Podľa § 470 ods. 2 veta prvá CSP, právne účinky úkonov, ktoré nastali pred dňom nadobudnutia účinnosti tohto zákona, zostávajú zachované.

14. Podľa § 387 ods. 1 CSP, odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie potvrdí, ak je vo výroku vecne správne.

15. Podľa § 387 ods. 2 CSP, ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, príp. doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

16. Odvolací súd po preskúmaní veci v rozsahu a z dôvodov uvedených žalovanými v odvolaní dospel k záveru, že súd prvej inštancie, vychádzajúc zo zisteného skutkového stavu vec správne právne posúdil, pričom v odôvodnení rozhodnutia dal odpovede a riadne odôvodnil všetky pre posúdenie veci podstatné skutočnosti, preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 CSP ako vecne správny potvrdil, a keďže s odôvodnením napadnutého rozhodnutia sa stotožňuje, na tieto dôvody podľa § 387 ods. 2 CSP odkazuje. Na potvrdenie správnosti záverov súdu prvej inštancie a k námietkam uvedeným v odvolaní žalobkyne a žalovaného, odvolací súd uvádza nasledovné.

17. Podľa § 451 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka, kto sa na úkor iného bezdôvodne obohatí, musí obohatenie vydať. Bezodôvodným obohatením je majetkový prospech získaný plnením bez právneho dôvodu, plnením z neplatného právneho úkonu alebo plnením z právneho dôvodu, ktorý odpadol, ako aj majetkový prospech získaný z nepoctivých zdrojov.

18. Podľa § 454 Občianskeho zákonníka, bezdôvodne sa obohatil aj ten, za koho sa plnilo, čo podľa práva mal plniť sám.

19. Žalobkyňa vo svojom odvolaní namietala záver súdu prvej inštancie vo vzťahu k bezdôvodnému obohateniu, a to zodpovednosti v zmysle § 454 Občianskeho zákonníka (ďalej aj len „OZ“), ktorá má v tomto prípade prednosť pred zodpovednosťou podľa § 451 ods. 2 OZ, a z toho plynúci dôsledok v podobe nedostatku pasívnej vecnej legitímácie žalovaného. Svoj záver súd prvej inštancie odôvodnil tým, že žalobkyňa sa nemohla domnievať, že ide o spoločný dlh, keďže zmluvu o spotrebiteľskom úvere zo dňa 25.05.2010 uzatvorená na diaľku, bola podpísaná len bývalým manželom žalobkyne. Vychádzal pritom aj z jej výpovede, kedy uviedla, že dlh začala uhrádzať, aby ju žalovaný ďalej neobťažoval, a zároveň chcela manželovi pomôcť, pričom vedela, že dlh nie je jej. Navyše aj bývalý manžel žalobkyne (Q. S.) vo svojej výpovedi uviedol, že žalobkyňu upozornil na skutočnosť, že predmetný dlh je len jeho dlhom, no napriek tomu žalobkyňa pokračovala v uhrádzaní tohto dlhu z obavy o jej majetok. Preto súd prvej inštancie správne aplikoval § 454 OZ, pričom poukázal aj na rozhodnutie R 1/1979, z ktorého vyplýva, že k aplikácii § 454 OZ sú potrebné dva zákonné predpoklady, a to: plnenie, ktoré bolo právnou povinnosťou niekoho iného a ten, kto plní za iného, nemá sám povinnosť na toto plnenie. Práve z vyššie uvedenej výpovede žalobkyne, ktorá sama uviedla, že vedela, že nejde o jej dlh, teda plnila za iného (v tom čase svojho manžela), nemožno dospieť k záveru, že by žalobkyňa plnila dlh, o ktorom sa domnievala, že je aj jej dlhom, pričom by v skutočnosti plnila za svojho manžela ako dlžníka. Preto je správny záver súdu o tom, že žalobkyňa sa vydania bezdôvodného obohatenia má domáhať od subjektu, za ktorého plnila dlh, a nie od žalovaného, ktorému nesvedčí pasívna vecná legitímácia.

20. K časti žaloby týkajúcej sa vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 1.668 eur s úrokmi z omeškania odvolací súd uvádza, že je potrebné vychádzať z výpovedí rodičov žalobkyne, ktorí sumu vo výške 1.668 eur uhradili na dlh vedený u žalovaného v domnení, že ide o dlh žalobkyne. Avšak po nahliadnutí do predmetnej zmluvy o úvere zistili, že táto bola podpísaná len vtedajším manželom žalobkyne, preto k ďalším úhradám na tento dlh už z ich strany nedošlo. Teda v tomto prípade ide o rozdielny skutkový stav, o aký išlo v prípade žalobkyne, kedy rodičia žalobkyne plnili dlh domnievajúc sa, že ide o dlh žalobkyne. Tým sa žalovaný bezdôvodne obohatil na úkor rodičov žalobkyne, avšak títo svoju pohľadávku voči žalovanému v priebehu konania postúpili na žalobkyňu zmluvou zo dňa 20.05.2014, čím mal súd prvej inštancie, a rovnako aj odvolací súd za to, že týmto žalobkyňa svedčí aktívna vecná legitímácia aj na vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 1.668 eur s úrokmi, ktorú si žalobkyňa uplatnila už žalobou podanou dňa 15.03.2013. Z tohto dôvodu odvolací súd zároveň k námietke premlčania vznesenej žalovaným uvádza, že túto nepovažuje za dôvodnú, nakoľko pred uplynutím dvojročnej subjektívnej premlčacej doby žalobkyňa uplatnila právo na vydanie bezdôvodného obohatenia na súde, keďže plnenia jej rodičov boli uskutočnené od 08.11.2011 do 10.12.2011, teda najskôr mohla dvojročná subjektívna premlčacia doba uplynúť 10.12.2013 a žaloba bola podaná dňa 15.03.2013, teda pred uplynutím premlčacej doby, pričom aktívna vecná legitímácia vyplýva zo zmluvy o postúpení pohľadávky zo dňa 20.05.2014 uzavretej medzi R. a D. T. ako postupcami a žalobkyňou ako postupníkom.

21. Teda v časti vydania bezdôvodného obohatenia vo výške 1.668 eur s príslušenstvom v zmysle ust. § 451 Občianskeho zákonníka je povinný žalovaný, ktorý sa plnením rodičov žalobkyne bezdôvodne obohatil, nakoľko z ich strany išlo o plnenia bez právneho dôvodu.

22. K náležitostiam zmluvy o postúpení pohľadávky uzatvorenej medzi žalobkyňou a jej rodičmi, žalovaný vo svojom odvolaní neuviedol, konkrétne z akého dôvodu by mal súd posúdiť túto zmluvu ako neplatnú. Túto nemožno považovať ani za neurčitú, ani nezrozumiteľnú, nakoľko obsahuje výšku postúpenej pohľadávky, je zrejme kto je postupcom a kto postupníkom, voči komu je táto pohľadávka vedená, akým titulom atď. Nakoľko žalovaný nekonkretizoval, v čom má spočívať nezrozumiteľnosť a neurčitosť zmluvy, odvolací súd považuje túto zmluvu o postúpení pohľadávky za platnú.

23. Podobne vo vzťahu k námietke žalobkyne o absolútnej neplatnosti zmluvy uzatvorenej medzi jej bývalým manželom a žalovaným nie je možné dospieť k záveru, že by súd prvej inštancie nesprávne právne posúdil vec, ak zmluvu o spotrebiteľskom úvere zo dňa 25.05.2010 považoval za platne uzavretú. Súdna prax judikovala, že v prípade uzavretia zmluvy o pôžičke nejde o vybavovanie záležitostí týkajúcich sa spoločných vecí, na jej platnosť preto nie je potrebný súhlas druhého manžela, a to ani

vtedy, ak nepôjde o bežnú záležitosť. Uzavretím zmluvy o pôžičke iba jedným z manželov nevzniká spoločný záväzok manželov, ale iba individuálny záväzok toho manžela, ktorý zmluvu sám uzatvoril (Najvyšší súd ČSR, sp. zn. 3 Cz 57/73, Najvyšší súd SR, sp. zn. 3 Cdo 143/2008). Ak by zmluvu o pôžičke uzavreli ako dlžníci obaja manželia, budú zo zmluvy oprávnení a zaviazaní spoločne a nerozdielne len v prípade, že to bolo dohodnuté (§ 511 OZ) alebo ustanovené právnym predpisom (v takom prípade je veriteľ oprávnený požadovať od ktoréhokoľvek z nich celé plnenie, pričom ich povinnosť zanikne, ak celý dlh uhradí hoci len jeden z nich), inak pôjde o záväzok delený medzi nich rovnakým dielom (veriteľ je oprávnený požadovať od každého z dlžníkov iba jemu zodpovedajúci podiel). Žalobkyňa neprejavila vôľu pristúpiť k tejto zmluve, preto nebola povinná plniť dlh vyplývajúci z tejto zmluvy, s čím sa vysporiadal odvolací súd vyššie.

24. Rovnako nemožno považovať za relevantnú ani odvoláciu argumentáciu žalobkyne, podľa ktorej plnila dlh za svojho vtedajšieho manžela v domnení, že ide aj o jej dlh, nakoľko vo svojej výpovedi jednoznačne uviedla, že vedela, že nejde o jej dlh, ale z opatrnosti dlh plnila. Rovnako s týmto sa už odvolací súd vysporiadal vyššie.

25. Správne súd prvej inštancie rozhodol, ak vyhovel žalobe v časti o vydanie bezdôvodného obohatenia vo výške 1.668 eur s prislúšenstvom, a zároveň správne rozhodol o trovách konania, kedy vzhľadom na nepatrný úspech žalovaného náhradu trov konania stranám nepriznal v zmysle ust. § 142 ods. 2 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) (aktuálna právna úprava § 255 ods. 2 CSP).

26. Preto odvolací súd v zmysle ust. § 387 CSP potvrdil rozhodnutie súdu prvej inštancie aj vo výroku o trovách konania.

27. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 CSP v spojení s § 255 a nasl. CSP. Pomer úspechu medzi žalobkyňou a žalovaným je rovnaký ako v konaní pred súdom prvej inštancie, nakoľko ani odvolanie žalobkyne ani odvolanie žalovaného nebolo dôvodné, preto odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania stranám sporu nepriznal.

28. Uznesením č.k. 11C/127/2013-127 zo dňa 20.5.2014 súd prvej inštancie žalobkyni oslobodenie od súdnych poplatkov nepriznal, a to dôvodiac ustanovením § 138 ods. 1 OSP. V predloženej tlačive uviedla, že od roku 1996 pracuje na Okresnom úrade Prešov ako referent (pracovný pomer na dobu neurčitú s čistým mesačným príjmom okolo 510 eur), pričom za november 2013 bol jej príjem vo výške 502,52 eur, za december 2013 vo výške 526,12 eur a za január 2014 vo výške 511,95 eur). Ďalej uviedla, že za účelom zvyšovania svojej kvalifikácie a budúcich príjmov navštevuje externou formou Q. v Q. - tretí ročník, kde sú náklady na jeden semester vo výške 400 eur (náklady na cestovanie, študijnú literatúru, stravu a poplatky hradené v škole). Výživné, ktoré je jej bývalý manžel povinný platiť vo výške 120 eur mesačne, poukazuje nepravidelne, a nie vždy v úplnej výške. Zo svojho jediného príjmu je povinná uhrádzať náklady na bývanie vo výške 157 eur, elektrickú energiu vo výške 28,20 eur, stravu vo výške 200 eur, telefón 22 eur, náklady spojené so školou syna - 40 eur, sporenie pre syna 21 eur, Magio plus internet vo výške 30 eur a plyn vo výške 4 eur. Býva v byte, ktorého vlastníkom je jej otec. Má jeden spotrebný úver zo Slovenskej sporiteľne, a.s., pričom mesačná splátka predstavuje sumu 216,66 eur. Nevlastní žiadne hnutelné ani nehnuteľné veci a má jedno nezaopatrené dieťa.

29. Súd prvej inštancie uzavrel, že je zamestnaná od roku 1996 a má pravidelný mesačný príjem, pričom dostáva výživné od bývalého manžela, hoci nepravidelne a nie v plnej výške (v tejto súvislosti odvolací súd poznamenáva, že nič jej nebráni dlžné výživné vymáhať cestou exekúcie). Aj napriek tomu, že nemá žiadne hnutelný a nehnuteľný majetok, ani žiadne ďalšie finančné prostriedky v hotovosti, po zohľadnení výšky súdneho poplatku zo žaloby vo výške 218,50 eur a stanovených súm životného minima, možno dôvodne dospieť k záveru, že podmienka materiálnej núdze u nej nie je splnená. Taktiež správne poznamenal súd prvého stupňa, že nie je možné prihliadať na záväzky žalobkyne vyplývajúce z uzavretých zmlúv o úveroch, bez ohľadu na účel použitia takto získaných prostriedkov, pretože ide o zmluvné vzťahy, do ktorých žalobkyňa (spolu so svojim vtedajším manželom - ako spoludlžníkom) vstúpila na základe vlastnej slobodnej vôle. Taktiež nemožno zohľadniť ani tú skutočnosť, že má ďalšie výdaje v súvislosti s jej dobrovoľným štúdiom externou formou na spomínanom technologickom inštitúte.

30. Proti uzneseniu súdu prvého stupňa o nepriznaní oslobodenia od platenia súdnych poplatkov, podala žalobkyňa odvolanie, ktorým žiadala o jeho zmenu tak, aby oslobodenie od súdnych poplatkov jej bolo

priznané. V odvolaní i naďalej dôvodila svojimi príjmami a výdavkami, navyiac tvrdila, že súd nezohľadnil ani povahu uplatňovaného nároku spočívajúcu v bezdôvodnom obohatení, ktorého základ pramení z absolútne neplatnej spotrebiteľskej zmluvy o úvere, ktorú aj v presvedčení, že je dlžníčkou, plnila a kde sa stala obeťou podvodného konania svojho bývalého manžela a neprimeraného nátlaku zo strany žalovaného, ktorý počas celej doby pred začatím konania, ale aj v jeho priebehu, od nej žiadal mesačné platby za úver, ktorý nikdy nečerpala a na ktorom nijak neparticipovala. Skutočnosť, že vyžiadala služby advokátskej kancelárie, samo o sebe nesvedčí o tom, že by mala dostatok peňažných prostriedkov. Zastúpenie účastníka konania advokátom na základe plnej moci v prvom rade nepredstavuje zbytočný nadštandard a nesvedčí o márnostatnosti účastníka. Záver súdu o akejsi potrebe účastníka vytvárať peňažné rezervy na plnenie poplatkovej povinnosti za stravu, kedy z predloženého tlačiva a žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov vyplýva dlhodobá neschopnosť žalobkyne zo svojho príjmu pokrývať všetky pravidelné náklady spojené s chodom domácnosti, splácania záväzkov, výchovou a vzdelávaním maloletého syna, nemožno hodnotiť inak, ako nelogický a účelový. Už zo samotnej žiadosti o oslobodenie od súdnych poplatkov vyplýva, že bez finančnej pomoci svojich rodičov nie je schopná všetky svoje výdavky realizovať a bez ďalšieho záväzku je splnenie poplatkovej povinnosti z jej strany vylúčené.

31. Odvolací súd dospel k záveru, že odvolanie žalobkyne je dôvodné. Podľa § 138 ods. 1, O.s.p. (aktuálne možnosť oslobodenia od súdnych poplatkov zakotvená v § 254 CSP), na návrh môže súd priznať účastníkovi celkom alebo sčasti oslobodenie od súdnych poplatkov, ak to pomery účastníka odôvodňujú a ak nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Ak nerozhodne súd inak, vzťahuje sa oslobodenie na celé konanie a má i spätnú účinnosť; poplatky zaplatené pred rozhodnutím o oslobodení sa však nevracajú.

32. V zmysle uvedeného ustanovenia predpokladom pre oslobodenie od platenia súdnych poplatkov sú jednak pomery strany, ako aj skutočnosť, že nejde o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Keďže výrokom tohto rozsudku bola žalobkyňa z časti úspešná, nemožno dospieť k záveru, že z jej strany išlo o svojvoľné alebo zrejme bezúspešné uplatňovanie alebo bránenie práva. Navyše vo vzťahu k majetkovým pomerom žalobkyne odvolací súd konštatuje, že z pomeru jej príjmu a výdavkov na stravu, bývanie a úhrad za energie je zrejme, že jej príjem nepostačuje na všetky výdavky, nehovoriac o výdavkoch na vysokoškolské štúdium a výdavky spojené so školskou dochádzkou a starostlivosťou o maloleté dieťa.

33. Z tohto dôvodu odvolací súd napadnuté uznesenie súdu prvej inštancie v zmysle ust. § 388 CSP zmenil tak, že podľa § 254 CSP žalobkyňa priznáva oslobodenie od súdnych poplatkov.

34. Rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Prešove v pomere hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu odvolanie nie je prípustné.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 odsek 1 CSP).

Dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci (§ 160 ods. 2 CSP).

Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva (§ 125 ods. 2 CSP).

Dovolateľ musí byť s výnimkou prípadov podľa § 429 ods. 2 v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).